

2021-03-24
N2021/01037

Adressater: Se bilaga

Uppdrag att ta fram underlag om näringslivets klimatomställning inför den kommande klimatpolitiska handlingsplanen

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) att med stöd av Naturvårdsverket, Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Statens jordbruksverk (Jordbruksverket), Boverket och Skogsstyrelsen samt enligt vad som framgår under rubriken Närmare om uppdraget nedan ta fram underlag med analyser och förslag till styrmedel och andra åtgärder som bidrar till näringslivets klimatomställning.

Förslagen ska bidra till att de nationella och globala klimatmålen nås på ett långsiktigt hållbart och kostnadseffektivt sätt. Redovisningen av uppdraget ska utgöra en del av underlaget till nästa klimatpolitiska handlingsplan enligt 5 § andra stycket 8 klimatlagen (2017:720) och omfatta åtgärder som bör genomföras under perioden 2023–2026.

Tillväxtanalys ska under genomförandet av uppdraget löpande stämma av arbetet med Regeringskansliet (Miljödepartementet, Näringsdepartementet, Finansdepartementet och Infrastrukturdepartementet). Underlaget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet med kopia till Näringsdepartementet, Finansdepartementet och Infrastrukturdepartementet) senast den 15 september 2022. Tillväxtanalys ska samtidigt remittera redovisningen till berörda instanser. Av remissmissivet ska det framgå att remissyttrandena ska lämnas till Regeringskansliet (Miljödepartementet med kopia till Näringsdepartementet,

Finansdepartementet och Infrastrukturdepartementet) senast den 15 december 2022.

Tillväxtanalys, Naturvårdsverket, Energimyndigheten, Jordbruksverket, Boverket och Skogsstyrelsen ska efter den nämnda redovisningen av underlaget vid behov bistå Regeringskansliet med kompletterande analyser. Denna del av uppdraget ska pågå till den 30 december 2023.

För uppdragets genomförande får Tillväxtanalys under 2021 rekvidera 2 500 000 kronor från Naturvårdsverket. Tillväxtanalys beräknas få rekvidera 1 000 000 kronor 2022. För uppdragets genomförande får Energimyndigheten under 2021 rekvidera 1 000 000 kronor från Naturvårdsverket. För uppdragets genomförande får Jordbruksverket, Boverket och Skogsstyrelsen under 2021 rekvidera 500 000 kronor vardera från Naturvårdsverket. Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. anslagsposten 4 Klimatpolitiska handlingsplanen. Medel betalas ut en gång per år efter rekvisitioner som ges in till Naturvårdsverket senast den 15 december 2021 respektive senast den 15 december 2022. Medel som inte har använts ska återbetalas till Naturvårdsverket senast den 30 december 2021 respektive den 30 december 2022.

Närmare om uppdraget

I uppdraget ingår att:

- göra en hinderanalys för uppfyllandet av de nationella och globala klimatmålen med tonvikt på jordbruks- skogsbruks-, industri-, bygg-, fastighets- avfalls- och energisektorn,
- lämna förslag på nya eller förändrade styrmedel, åtgärder och eventuella kompensationsåtgärder för att på ett mer effektivt sätt bidra till att utsläppen minskar i linje med de nationella och globala klimatmålen samtidigt som näringslivet ställer om till netto-noll-utsläpp med bibehållen och stärkt konkurrenskraft.

Naturvårdsverket ska bidra med samhällsekonomisk analys, gap-analys i förhållande till klimatmålen och analys av förslagets klimateffekter samt miljöbedömningar. Energimyndigheten, Jordbruksverket, Boverket och

Skogsstyrelsen ska bidra med analyser och förslag inom respektive myndighets kompetensområde.

Förslagen ska bidra till en omställning för att nå de nationella klimatmålen med beaktande av de globala målen för hållbar utveckling inom Agenda 2030. Utgångspunkten för uppdraget är att bidra till att minska utsläppen av växthusgaser nationellt. Styrmedel och åtgärder för negativa utsläpp (såsom ökat nettoupptag inom markanvändningssektorn och bio-CCS) bör också ingå. Uppdraget bör även inkludera styrmedel och åtgärder som syftar till att öka näringslivets möjlighet att bidra till minskade eller negativa utsläpp globalt, samt att föreslå styrmedel och åtgärder för hur jordbruks-, skogsbruks-, industri-, bygg-, fastighets-, avfalls- och energisektorerna kan bidra till att andra sektorer i Sverige och i andra länder minskar sina utsläpp på ett effektivt sätt.

I uppdraget ingår att analysera EU-lagstiftning och internationella regelverk för ovan nämnda sektorer i den mån de påverkar måluppfyllelsen för klimatmålen, och vid behov bör förändringar föreslås och motiveras. Förslagen ska vara förenliga med svensk rätt, EU-rätt och internationell rätt.

Konsekvenser

I uppdraget ingår vidare att analysera och redovisa en bedömning av vilka effekter förslagen kan få. Förslagen bör rangordnas och motiveras utifrån deras betydelse för klimatomställningen, inklusive direkta och indirekta effekter på utsläppen av växthusgaser på lång och kort sikt. Vid rangordningen bör även konsekvenser för uppfyllelsen av andra samhällsmål, såsom miljökvalitetsmålen och målen i Agenda 2030, vägas in och beskrivas, i den mån det är möjligt. Effekter för samhällsekonomi, fördelningspolitik, sysselsättning, jämställdhet, regional utveckling och näringspolitiska mål ska också beskrivas och vägas in i rangordningen där så är relevant. Synergier bör eftersträvas mellan områden där det är relevant och målkonflikter redovisas. Vidare ska förslagets effekter på statsbudgeten redovisas. Eventuella konsekvenser för totalförsvaret ska analyseras och redovisas. Då det är relevant ska ekonomiska konsekvenser av förslagen för kommuner och regioner beräknas och redovisas. Om förslagen påverkar den kommunala självstyrelsen, ska de konsekvenser och de särskilda avvägningar som föranlett förslagen särskilt redovisas (se 14 kap. 3 § regeringsformen). Ovanstående konsekvensanalyser ska göras på en för ändamålet relevant detaljeringsnivå.

Rangordningen ska motiveras och redovisas på ett transparent sätt. I den mån det är relevant att redovisa att myndigheterna gör olika bedömningar bör det framgå av redovisningen.

Vid bedömningar av åtgärders kostnadseffektivitet bör både kortsiktiga och långsiktiga klimateffekter beaktas, liksom direkta och indirekta klimateffekter. En utgångspunkt för bedömningen bör vara avsnitt 7.2 ”Konsekvensutredningar och utvärderingar i klimatpolitiken” i 2020 års klimatredovisning (se prop. 2020/21:1 utg.omr. 20 bilaga 1 s.165 f). I regleringsbrevet för 2021 uppdrog regeringen åt Konjunkturinstitutet, Naturvårdsverket, Energimyndigheten och Trafikverket att ta fram en myndighetsgemensam nationell vägledning för klimateffektbedömningar, samt att utveckla arbetet med att genomföra klimateffektberäkningar av styrmedel och åtgärder. Tillämpliga delar av resultatet av detta arbete bör användas vid analyser av klimateffekter av de förslag som redovisas inom ramen för nu aktuellt uppdrag.

Tidigare beslut och pågående uppdrag

I arbetet med uppdraget ska klimatmålen (se prop. 2016/17:146), klimatlagen (2017:720), regeringens klimatpolitiska handlingsplan (prop. 2019/20:65), Klimatpolitiska rådets årliga rapporter, riksdagens tillkännagivanden om klimatpolitiken och därtill angränsande politikområden, EU:s klimat- och energiramverk, relevanta strategier och förslag från den Europeiska kommissionen, regeringens strategi för cirkulär ekonomi (M2020/01133), det nationella skogsprogrammet, livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104), de regionala klimatstrategierna och relevanta färdplaner inom regeringens initiativ Fossilfritt Sverige beaktas. Den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (skr. 2020/21:133) bör också beaktas.

I arbetet med uppdraget ska hänsyn tas till arbetet inom de andra två uppdragen att ta fram underlag inför nästa kommande klimatpolitiska handlingsplan avseende transportområdet respektive lokal och regional klimatomställning. Vidare ska arbetet inom utredningen om ett fossiloberoende jordbruk (N 2020:01), Miljömålsberedningen (M 2010:04), Klimaträttsutredningen (M 2019:05), det nationella luftvårdsprogrammet (M 2019/00243) samt regeringens kommande nationella elektrifierings- och bioekonomistategier beaktas.

Samverkan och inhämtande av synpunkter

Myndigheterna ska i genomförandet av uppdraget inom sina respektive ansvarsområden även föra dialog med, och beakta inspel, förslag och synpunkter från, andra berörda statliga myndigheter och berörda aktörer såsom kommuner och regioner, näringsliv och organisationer.

Tillväxtanalys ska vid genomförande av uppdraget inhämta synpunkter och underlag från:

- Konjunkturinstitutet i frågor som rör prissättning av utsläpp och analys av kostnadseffektivitet,
- Riksgäldskontoret, Verket för innovationssystem, Tillväxtverket och Exportkreditnämnden i frågor som rör kapitalförsörjning,
- Kommerskollegium och Exportkreditnämnden i handelsrelaterade frågor,
- Sveriges geologiska undersökning i frågor som rör hållbar mineralförsörjning, samt
- Försvarsmakten och Försvarets materielverk angående förslagets eventuella effekter för totalförsvaret.

Skälen för regeringens beslut

Riksdagen har beslutat om flera etappmål inom miljömålssystemet som bidrar till miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Det etappmål som beskriver det långsiktiga klimatmålet innebär att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Detta innebär att växthusgasutsläppen från flera sektorer i princip kommer att behöva vara noll senast 2045. Genom kompletterande åtgärder har flera sektorer såsom markanvändningssektorn samt olika sektorer där bio-CCS är tillämplig även förutsättningar för att i vissa delar bidra till negativa utsläpp.

Enligt klimatlagen ska regeringen vart fjärde år ta fram en klimatpolitisk handlingsplan. Handlingsplanen ska lämnas till riksdagen året efter det att ordinarie val till riksdagen har hållits. Handlingsplanen bör bland annat innehålla en beskrivning av vilka ytterligare åtgärder eller beslut som kan behövas för att nå de nationella och globala klimatmålen.

Regeringen bör därför uppdra åt ett antal myndigheter att bistå Regeringskansliet i arbetet med att ta fram en klimatpolitisk handlingsplan i

enlighet med klimatlagen avseende transportsektorn, näringslivet samt lokal och regional nivå. Uppdragen bör avse transportområdet, lokal och regional klimatomställning samt näringslivets klimatomställning.

Naturvårdsverket har i regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende myndigheten fått i uppdrag att ta fram ett underlag till klimatpolitisk handlingsplan, enligt 5 § andra stycket 1–7 klimatlagen. Uppdraget ska redovisas senast den 15 mars 2023.

För att öka takten i omställningsarbetet har regeringen nyligen beslutat en nationell strategi för cirkulär ekonomi som pekar ut riktningen och ambitionen för omställningen. Visionen är ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter primära material. Till strategin kommer handlingsplaner att beslutas med konkreta åtgärder. Regeringen avser också att under 2021 redovisa en nationell bioekonomistrategi som kompletterar strategin för cirkulär ekonomi. Utvecklingen av Sveriges bioekonomi behöver främjas så att biobaserade, förnybara och hållbart producerade råvaror kan ersätta fossilbaserade råvaror i produkter och produktionsprocesser.

Regeringsinitiativet Fossilfritt Sverige samlar i dag över 400 aktörer från näringsliv, kommuner, regioner och organisationer. Det mest uppmärksammade resultatet av initiativet är att 22 branscher hittills har formulerat färdplaner för fossilfri konkurrenskraft som stakar ut vägen mot nollutsläpp 2045. Utöver att färdplanerna utgör viktiga underlag för regeringen, bidrar de till ökad samsyn, gemensamt engagemang och väntas på sikt leda till minskade utsläpp. Fossilfritt Sverige har också utvecklat ett antal strategier som visar hur utmaningarna kan hanteras men också hur omställningen kan drivas på och gynna den svenska konkurrenskraften på den internationella marknaden.

Den 1 januari 2018 bildades ett klimatpolitiskt råd som del av Sveriges klimatpolitiska ramverk. Det klimatpolitiska rådet ska utvärdera hur regeringens samlade politik är förenlig med klimatmålen. Rådet lämnade i mars 2020 sin tredje rapport.

Klimatpolitiska rådet välkomnade att regeringen presenterat en bred handlingsplan med insatser i många olika sektorer, från lokal till internationell nivå. Den allvarligaste bristen ansågs vara att regeringen inte redovisar i vilken grad de beslutade och aviserade insatserna, i sina delar eller

som helhet, bidrar till att klimatmålen kan nås. Därmed uppfyller inte handlingsplanen klimatlagens krav i detta avseende ansåg rådet.

På regeringens vägnar

Jennie Nilsson

Karin Eckerdal

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA, SFÖ och SKA
Miljödepartementet/KL
Infrastrukturdepartementet/E och US
Exportkreditnämnden
Försvarets materielverk
Försvarmakten
Kommerskollegium
Konjunkturinstitutet
Riksgäldskontoret
Sveriges geologiska undersökning
Tillväxtverket
Verket för innovationssystem